

Skötselplan för
Ullebergsskogens naturreservat
och
Bevarandeplan för
Natura 2000 Ullebergsskogen

SKÖTSELPLAN FÖR ULLEBERGSSKOGENS NATURRESERVAT

Skötselplanen gäller utan tidsbegränsning. En översyn bör göras senast inom 10 år för att bedöma behovet av revidering. Skötselplanen har upprättats av Länsstyrelsen 2012. Planförfattare är Annika Forsslund. Till skötselplan har en bevarandeplan för Natura 2000-området Ullebergsskogen bifogats. Författare till bevarandeplanen är Maria Taberman.

Foto framsida: Granskog, låga med ullticka. Foto Annika Forsslund. Ringlav. Foto Tommy Ek.

Innehållsförteckning

A. ALLMÄN BESKRIVNING	3
1. Administrativa data om naturreservatet	3
2. Syfte, föreskrifter och skäl för beslut	4
3. Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden	4
3.1 Naturbeskrivning	4
3.2 Historisk och nuvarande markanvändning	5
3.3 Områdets bevarandevärden	6
3.4 Källuppgifter.....	9
B. PLANDEL	10
1 Syfte med naturreservatet	10
2 Disposition och skötsel av mark.....	10
2.1 Skötselområden	10
2.2 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	16
2.3 Jakt	16
2.4 Utmärkning av reservatets gräns	16
3. Tillsyn.....	17
4. Dokumentation och uppföljning.....	17
4.1. Inventeringar	17
4.2. Uppföljning	17
5. Finansiering av naturvårdsförvaltningen.....	17
5.1 Finansiering av naturvårdsförvaltningen.....	17
6. Karta över skötselområden och Natura-habitat	
BEVARANDEPLAN NATURA 2000	18
1. Uppgifter om området	19
2. Bevarandesyfte (enligt 17§ Förordningen om områdesskydd).....	19
3. Beskrivning av området.....	20
4. Beskrivning av utpekade livsmiljöer	20
5. Bevarandesyfte och mål	23
6. Hotbild - vad kan påverka Natura 2000-området negativt?	23
7. Bevarandeåtgärder	23
8. Bevarandestatus idag	24
9. Uppföljning av bevarandemålen	24
10. Dokumentation	24
11. Kartor	25

A. ALLMÄN BESKRIVNING

1. Administrativa data om naturreservatet

Reservatets

namn: Ullebergsskogens naturreservat

NVR* nr: 2032489 * Naturvårdsregistret

Beslutsdatum: 2014-11-20

Län: Östergötland

Kommun: Mjölby och Linköping

Areal: 59,4 ha
 Land: 59,4 ha
 Produktiv skog: 57,5 ha

Naturtyper:
 (Natura 2000 habitat)

Taiga, 9010	35,4 ha
Öppna mossar och kärr 7140	1,9 ha
Lövsumpskog 9080	6,3 ha

Prioriterade bevarandevärden

Naturtyper	Taiga. Lövsumpskog.
Arter/grupper	Vedsvampar, vedinsekter och fåglar
Strukturer/funktioner	Död ved. Naturlighet. Opåverkad hydrologi.

Kulturmiljöer
 Friluftsliv

Övrigt: Området är beslutat Natura 2000 område; kod SE0230371, SAC

Fastighet/markägare: Rustorp 1:4, Mjölby kommun, Görsgöl 1:1, Linköpings kommun /Naturvårdsverket

Förvaltare: Länsstyrelsen Östergötland

Lägesbeskrivning: Ca 14 km SSO om Västra Hargs kyrka och ca 6,5 km VNV om Ulrika Kyrka.

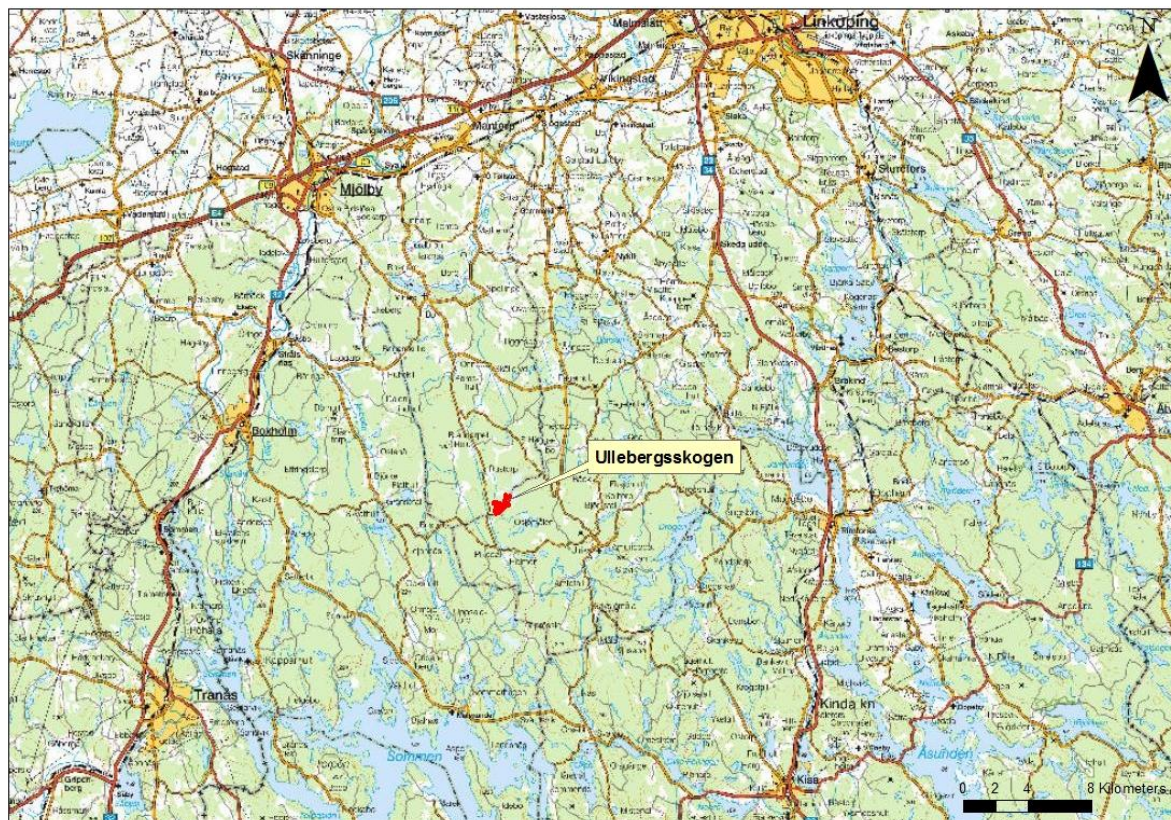
Vägbeskrivning: Ta vägen som går mellan Västra Hargs och Pikedal. Ca 3 km norr om Pikedal svänger du av mot öster in på liten grusväg, passerar torpet Kristinedal och parkerar på p-plats strax innanför reservatsgränsen.

2. Syfte, föreskrifter och skäl för beslut

Se reservatsbeslutet.

3. Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden

3.1 Naturbeskrivning

Figur 1. Översikts karta. ©Länsstyrelsen © Lantmäteriet

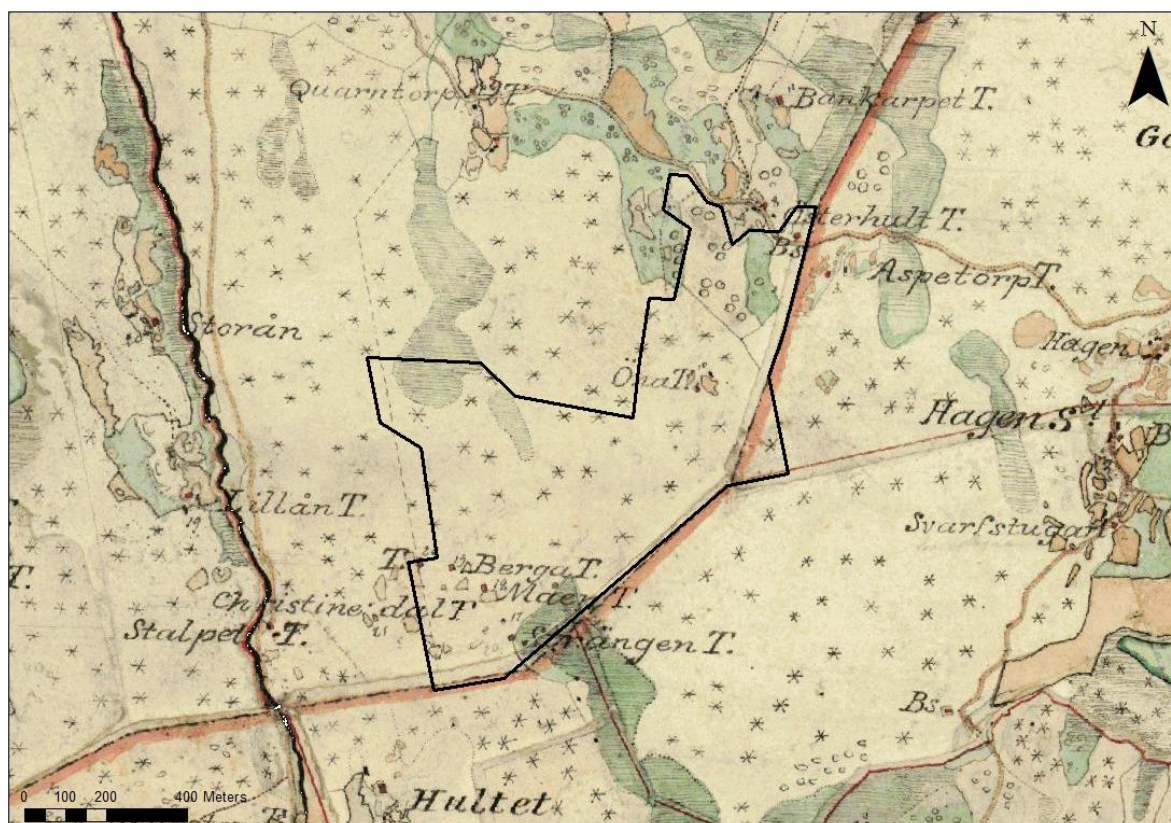
Ullebergsskogen ligger ca 14 kilometer söder om kyrkan i Västra Harg, i Mjölby kommun. Områdets är knappt 60 ha stort och karakteriseras av flack mark med gammal, fuktig blåbärsgrenskog och lövrika sumpskogar. Beståndsåldrarna ligger runt 120 år och inom vissa delar finns gott om grova lågor och döende träd. Mycket död ved skapades i och med stormarna Gudrun (år 2005) och Per (år 2007) samt efterföljande barkborreangrepp vilket gett upphov till luckor i skogen. I den södra delen av reservatet ingår en liten del av Grytkärren som sedan fortsätter söderut. I Grytkärrens öppna kärrmarker finns bland annat den starkt hotade dvärgflicksländan. I västra delen av reservatet finns ungskog och en utdikad sumpskog.

På granar förekommer gammelgranslav och på asp växer bårdlav samt asphättemossa. På marken växer grönpyrola och knärot. Ullebergsskogen har höga naturvärden knutna till sen boreal¹ successionsskog med brandrefugiala² miljöer och ett antal rödlistade arter. För att bibehålla Ullebergsskogens naturvärden bör området undantas från skogsbruk och lämnas för fri utveckling. Ullebergsskogen bör därför skyddas formellt.

¹ Norra barrskogsregionen

² Område som inte brunnit

3.2 Historisk och nuvarande markanvändning

Figur 2. Häradskarta från 1870-talet. ©Länstyrelsen © Lantmäteriet

Området har fram tills nyligen nyttjats för skogsbruk och jakt. Delar av skogen har dock klassats som nyckelbiotop och objekt med naturvärde och har därför inte brukats av tidigare markägare under de två senaste decennierna. Efter barkborreangrepp år 2006 har ett antal angripna granar fällts och barkats för att minska spridning av granbarkborre. På häradskartan finns inte mindre än fem torp angivna inom reservatets gränser. Idag finns fler bebyggelse lämningar kvar efter dessa. Österbäck i norr (FMIS, Objekts id: 316602.), Öna i mellersta delen, Bergdalen i sydväst (Skog och Historia, Objekts id: 70258.) och inte långt därifrån ligger torplämningen Månen. I reservatets sydligaste del, intill Grytkärren, låg även torpet Strängen under sent 1800-tal. Intill torpen fanns ofta åkertegar som i dag kan upptäckas genom bland annat odlingsrösen. Grytkärren och en del av dagens sumpskog i nordost har använts för slätter. Slättern upphörde förmodligen för ca 100 år sedan med tanke på trädåldrarna i sumpskogen i dag. Förmodligen användes skogen för boskapsbete och plockhuggning för husbehov under denna tid. Av häradskartan framgår det att större delen av skogen var barrskogsdominerad med undantag för den norra delen av reservatet där lövträdssymboler anges. Det är i samma delar som lövinslaget är som störst även i dag.

Rustorp 1:4 bildades år 1876 genom en avsöndring. Angående vägen fram till fastighetens västra gräns skrev man då: "Öfver gårdens egor förbehålles kostnadsfri wäg till den afsöndrade jorden". Detta innebär att det finns ett avtals servitut som ger Rustorp 1:4 rätt att köra över grannarnas ägor (Rustorp 1:21 och Rustorp 1:10). I laga skiftet som ägde rum några årtionden senare har man inte gett Rustorp 1:4 någon del i samfälligheten men detta servitut var förmodligen väl känt och beaktades.

3.3 Områdets bevarandevärden

3.3.1 Biologiska bevarandevärden

Områdets högsta naturvärden härrör från en hög grad av naturlighet med delar som påverkats mycket lite av modernt skogsbruk. I dessa delar finns gott om gamla granar och multnande ved i olika nedbrytningsstadier. Till dessa element är också en stor del av områdets biologiska mångfald knuten. Framförallt är de rödlistade arterna knutna till senvuxen gammal gran och multnande ved av gran men asp och klibbal är också viktiga trädslag. Ullebergsskogen ligger dessutom i en värdefull granskogstrakt där det finns starka populationer av känsliga arter som på ett eller annat sätt har gran som värdräd. Området hyser värdefulla vedsvampar, mossor och ett par känsliga lavararter. De högsta naturvärdena är till största del beroende av de skuggiga, fuktiga förhållanden som utvecklas under långsamma skeenden, i sena successioner med främst interndynamik³ som den viktigaste störningsregimen.

Den rödlistade *ulltickan* (NT) trivs i olikåldriga, slutna barrskogar av naturskogskaraktär d v s samma typ av skogar som många andra ovanliga och rödlistade vedlevande svampar. I södra Sverige är arten ovanlig och den uppträder inte i uppväxande yngre eller medelålders produktionsskogar, inte ens i norra Sverige där arten fortfarande är relativt vanlig. Tickan växer på grova granlågor som fortfarande har en del bark kvar. Med tiden blir veden mjuk och brunrötad vilket är en kvalitet som är viktig för en mängd andra vedsvampar och insekter som äter svamp eller lever som rovdjur. Den barkning som skett av granar för att förhindra granbarkborreangrepp innebär tyvärr förmodligen att alla de lågorna, inte kommer att bli tillgängliga för ulltickan och de arter som vanligen följer i dess ”fotspår”.

Vedtrappmossa (NT) växer på murken något mindre nedbruten, och ibland klenare lågor av gran, som börjat spricka upp men inte blivit för mjuk. Detta är ett relativt kortlivat substrat och därför är det viktigt att det finns en kontinuerlig tillgång på dessa så att arten kan flytta vidare till nytt substrat när ett tidigare inte längre är lämpligt. Möjligen kan några barkade lågor i fuktiga lägen bli lämpliga substrat i framtiden.

I Ullebergsskogen finns två lokaler med den sårbara *ringlaven* (VU). *Ringlav* växer både på grenar av gran och ibland på en, i brandrefugiala skogar (skogar som inte brunnit) eller kalkrikkärr. Den förekommer på platser med hög luftfuktighet som samtidigt inte är för mörka. Favoritmiljöer är invid bäckar, i sumpskogar och i myrkanter. De rikaste förekomsterna är på gamla, gärna långsamväxande granar, i gamla fuktiga skogar. På liknande platser kan man finna den rödlistade *garnlaven* (NT) som främst är knuten till kontinuitetsskogar. *Garnlaven* växer framförallt på grenar av senvuxen gran som står i ett något ljust men ändå fuktigt läge. Storm och med barkborreskadorna och åtgärderna intill sumpskogskanten kan ha inneburit en försämring av livsmiljön, framförallt genom ökad vindexponering.

Den höga luftfuktigheten i området i allmänhet och i sumpskogarna i synnerhet har lett till att *gammelgranslaven* och *kattfotslav* är karaktärsarter för området. Källpåverkan i sumpskogen har skapat en ypperlig miljö för *dunmossa* och *missne* som föredrar fuktiga och näringsrikare miljöer.

Markerna är överlag bördiga vilket ger en ganska rik kärlväxtflora i granskogen och ett ganska stort inslag av lövträd. I området finns exempelvis vätteros, hässlebrodd, grönpyrola och knärot. Bland lövträden märks förutom björkarter och klibbal, inslag av asp, hassel och någon enstaka ask eller lönn.

³ Förändringar inom området

Ullebergsskogens naturreservat

På en del av de äldre asparna i områdets norra del växer *ädellav*, *grov fjädermossa*, *bårdlav*, *asphättemossa* och *fällmossa*. Den rödlistade *ädellaven* (VU) trivs i öppna skogar i odlingslandskapet med hög luftfuktighet. Lövsuccessioner är en mycket stor bristvara i dagens skogslandskap eftersom framförallt skogsbränder bekämpas framgångsrikt. I de lövrika ungskogarna i områdets södra del finns nu tillfälle att skapa skogar som liknar så kallade lövbrännor, vilka naturligt uppstår efter skogsbränder. I lövbrännor växer ofta träden tätt med kraftig intern konkurrens vilket leder till senvuxna träd, självgallring med kontinuerligt försvagade och avdöende träd som ger tillskott på död ved. I eller intill luckor som inte återbeskogas så lätt kan lövträden bli grova, vidvuxna och erbjuda varma insektsmiljöer. Samtidigt kan den luckiga strukturen i de delar av ungskogen som bär spår av boskapsbete förstärkas och utvecklas. I dessa delar får lövträden möjlighet att växa till och bli grova i ljusa lägen. Blommande och bärande lövträd, som ofta är viktiga födokällor för pollen- och nektarsökande insekter samt fåglar, kan på så vis öka i området.

En rödlistad art som gynnas av lövsuccessionsskogen är *mindre hackspett* (NT), som till stor del lever av vedlevande insekter på lövträd. Under vintern födosöker den mindre hackspetten även i gammal granskog, troligen för att den ger bättre skydd mot rovdjur och rovfåglar än ren lövskog. Under vinterhalvåret och våren, som är den mest kritiska tiden för fågeln, utgörs födan till stor del av långhorningslarver och andra skalbaggs-larver som tas i och under bark på döda, ofta kläna grenar, i murken ved och i torra grenspetsar. Från levande aspkvistar hackar den ut larver av *liten aspvedbock*. Vissa år med rikligare tillgång på hängemalar, hackar mindre hackspetten loss yt bark på levande al- och björkstammar under april. Födan utgörs under senvåren och sommaren bland annat av fjärilslarver, bladlöss, myror, flugor, skalbaggar och dagsländor. För häckning krävs döda lövträd, murkna lövträdsstammar eller stubbar (oftast klibbal eller björk). Ett nytt bohål hackas ut varje vår, men även under andra årstider kan nya natthål hackas ut som sedan används natt efter natt. Boträd är sannolikt sällan den begränsande faktorn, i stället tycks det vara födotillgången under senvintern.

Stora omvälvande effekter på skogen genom stormar, insektsangrepp och brand hör även det naturliga skogslandskapet till. I luckor på frisk och bördig mark kommer ofta lövträd efter en störning och tack vare de stormfällda träden som ligger i stora vedbrötar kan betestrycket från klövvilt bli lågt och lövträden kan växa upp.

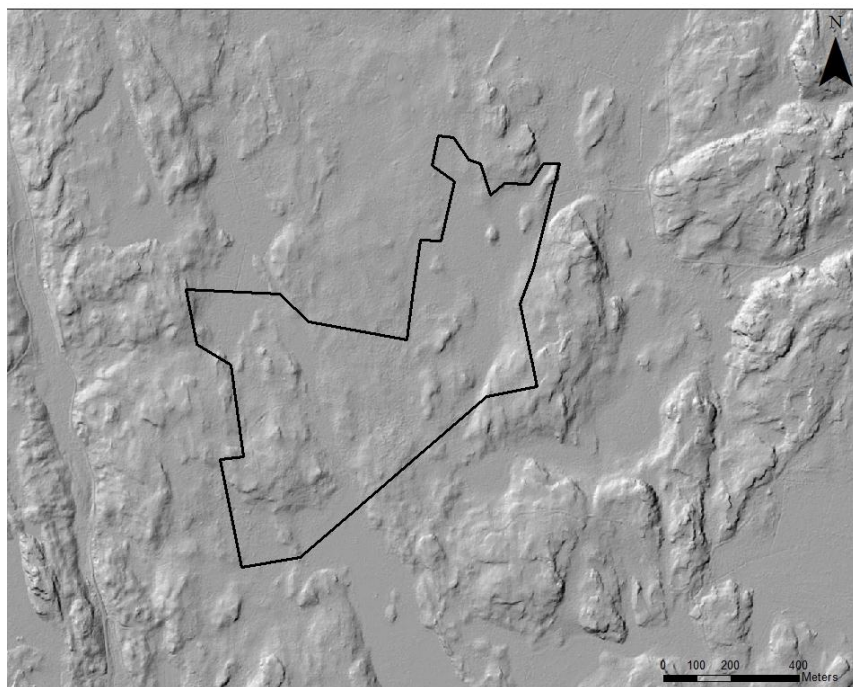
Tabell 1. Artlista över rödlistade, signal- och karaktärsarter funna i området.

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Status	Förekomst
<u>Fåglar</u>			
Järpe	<i>Bonasa bonasia</i>	N2000	sporadisk
Mindre hackspett	<i>Dendrocopos minor</i>	NT	födosök
Orre	<i>Tetrao tetrix</i>	N2000	spel, födosök, etc
Sparvuggla	<i>Glaucidium passerinum</i>	N2000	periodvis
Spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	N2000	födosök
Tretåig hackspett	<i>Picoides tridactylus</i>	N2000	sällsynt födosök
<u>Insekter</u>			
Bronsjon	<i>Callidium coriaceum</i>	S	gnag
Granbarkgnagare	<i>Microbregma emarginata</i>	S	utgångs hål
<u>Kärlväxter</u>			
Vätteros	<i>Lathraea squamaria</i>	K	
Grönpyrola	<i>Pyrola chlorantha</i>	K	
Missne	<i>Calla palustris</i>	K	
Knärot	<i>Goodyera repens</i>	K	
<u>Lavar</u>			
Ringlav	<i>Evernia divaricata</i>	VU	
Garnlav	<i>Alectoria sarmentosa</i>	NT	
Gammelgranslav	<i>Lecanactis abietina</i>	S	

Ullebergsskogens naturreservat

Kattfotslav	<i>Arthonia leucopellaea</i>	S	
Skriptlav	<i>Graphis scripta</i>	S	
Norrlandslav	<i>Nephroma arcticum</i>	S	
Ädellav	<i>Megalaria grossa</i>	VU	
Bårdlav	<i>Nephroma parile</i>	S	
Mossor			
Stor revmossa	<i>Bazzania trilobata</i>	S	
Vedtrappmossa	<i>Anastrophyllum bellerianum</i>	NT	
Dunmossa	<i>Trichocolea tomentella</i>	S	
Långfliksmossa	<i>Nowellia curvifolia</i>	S	
Fällmossa	<i>Antitrichia curtispindula</i>	S	
Grov fjädermossa	<i>Neckera crispa</i>	S	
Porella	<i>Porella sp</i>	S	
Svampar			
Korktaggsvamp sp	<i>Hydnellum sp</i>	S	
Tallticka	<i>Phellinus pini</i>	NT	
Ullticka	<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	NT	
Vedticka	<i>Phellinus viticola</i>	S	
Rödgel trumpetssvamp	<i>Cantharellus lutescens</i>	S	

ArtDatabanken, rödlistade arter sedan 2005:		Skogsstyrelsen metodik för nyckelbiotopsinventering S Signalart karaktärsart för naturtypen, allmän bedömning K Karaktärsart
CR	Akut hotad	
EN	Starkt hotad	
VU	Sårbar	
NT	Nära hotad	

Figur 3. Områdets flacka relief illustreras m h a höjddata och en beräknad ljusprojektion från nordväst.
 ©Länsstyrelsen © Lantmäteriet

3.3.2 Geologiska bevarandevärden

I Ullebergsskogen finns både prekambriskt urberg, glaciala bildningar i form av sandig-moig morän och postglaciala organiska avlagringar i moss- och kärrmarker. Urberget består huvudsakligen av porfyrisk granit. Området är flackt och ligger mitt emellan två deformationszoner som löper i nord-sydlig riktning.

3.3.3 Kulturhistoriska bevarandevärden

Två bebyggelselämningar i reservatet är registrerade i fornlämningsregistret men fler torplämningar finns som tidigare nämnts. Lämningarna kan bidra till att illustrera befolkningstätheten under sent 1800-tal då skog röjdes för att föda befolkningen. Lämningarna och gläntorna de ligger i, utgör i dag en stark kontrast till den ”orörda” lite stökiga storskogen. Ytterligare kulturhistoriska lämningar eller fornlämningar finns med stor sannolikhet i området.

3.3.4 Intressen för friluftslivet

Området bjuder på fina naturupplevelser av storskog med mossbelupen mark och block, ljusa sumpskogar med källflöden där orre är en karaktärsfågel. Samtidigt kan besökaren överaskas av att skogen plötsligt byter karaktär och mitt i en glänta växer syren intill en torplämning. Spåren efter stormarna Gudrun och Per samt efterföljande barkborreangrepp är både spännande och lite skrämmande. Stora brötar med fallna träd vittnar om naturens krafter och skapar speciella klätterställningar som med stor sannolikhet kommer att härbärgera rara vedsvampar i framtiden.

3.4 Källuppgifter

Mjölby kommun, 2006. Naturguide, naturpärlor nr 25, Ullebergsskogen.

Nyckelbiotopsinventering: nr 9402 (nyckelbiotop) och 9401 (naturvärde), Skogsvårdsstyrelsen Östra Götaland, 1997.

FMIS övrig kulturhistorisk lämning typ torp. Objekts id: 316602. Österbäck.

Skogsstyrelsen, Skog och historia, *Bergadalen-berga* Objekts id: 70258

Länsstyrelsen Östergötland, våtmarksinventeringen VMI, Grytkärren, klass1, mycket högt naturvärde), våtmarker kring Torrgölen klass II, högt naturvärde.

Naturvårdsprogrammet Linköpings kommun, 2011.

SGU, 2012. Rikstäckande Geodata.

Artdatabanken, 2012. Artportalen.

Länsstyrelsen & Lantmäteriet. Höjddatabasen.

B. PLANDEL

1 Syfte med naturreservatet

Syftet med Ullebergsskogens naturreservat är att skydda och vårda värdefulla skogar. Karakteristiska arter för gamla barrblandskogar, lövträdsrika sumpskogar och kärrmiljöer i allmänhet och hotade, sällsynta samt hänsynskrävande arter i synnerhet, ska fortleva i gynnsamt tillstånd. Ett övergripande syfte är även att tillgodose friluftslivets behov av områden för naturupplevelser.

Syftet ska nås genom att området undantas från skogsbruk och annan exploatering. Området ska skötas så att skogen kan utvecklas fritt i kombination med kompensationsåtgärder för att motverka tidigare negativ påverkan från dikning och skogsbruk. Därmed tryggas så långt som möjligt habitat och substrat för de hotade, sällsynta och hänsynskrävande arterna och därigenom möjligheten för deras fortlevnad. Friluftslivets besöksmöjligheter ska underlättas och information om området ska tillhandahållas.

Syftet med naturreservatet är även att utpekade livsmiljöer och arter enligt Natura 2000 ska uppnå och bibehålla ett gynnsamt tillstånd.

2 Disposition och skötsel av mark

Naturreservatet ska i huvudsak skötas med försiktiga åtgärder med syftet att bevara områdets särpräglade natur med dess flora och fauna. Fornlämningar och/eller kulturhistoriska lämningar i reservatet ska skötas på ett sådant sätt att lämningen bevaras utan att naturvärden skadas.

Påträffas jätteträd eller hamlade träd, bör livsuppehållande åtgärder för dessa särskilt värdefulla trädindivider genomföras. Om stora stormfällningar med mer än 10 skm³ gran per hektar och två år sker, så bör färskas granlågor barkas och skiljas från rot, för att hindra stora angrepp av granbarkborre.

Se vidare under respektive skötselområde.

2.1 Skötselområden

Reservatet är indelat i sex skötselområden;

- 1) Granskog och barrblandskog med inget eller lite behov av skötsel
- 2) Blandsumpskog och lövsumpskog utan skötselbehov
- 3) Unga lövsuccesionsskogar med restaurerings- och skötselbehov
- 4) Kulturlämningar med visst skötselbehov
- 5) Anordningar för tillgänglighet (parkering, skyltar, vandringsled etc)

2.1.1. Skötselområde 1, Granskog och barrblandskog med inget eller lite behov av skötsel

Areal: 35,3 ha

Naturtyp enligt Natura 2000: Västlig taiga 9010 (33,4 ha), Öppna mossar och kärr 7140 (1,9 ha)

Målnaturtyp: Västlig taiga 9010 och Öppna mossar och kärr 7140

Beskrivning

Skötselområdet består till största delen av relativt näringsrik och grov blåbärsgranskog med inslag av källdrag. Medelåldern på granarna pendlar mellan 110-130 år. I västra delen ligger tre mer eller mindre öppna små myrar som sammanbinds av ett utgrävt bäckdrag i nord-sydlig riktning.

Myrarna och bäckfåran är kantad av björk alskog. Det sydligast belägna myrområdet utgör en liten del av Grytkärren som består av öppna kärr av medelrik typ. I Grytkärrens mellersta del

(utanför Ullebergsskogens naturreservat finns bland annat en rik förekomst av den starkt hotade dvärgflicksländan). I sydväst finns ett blockparti med senvuxna granar och i skötselområdets östra kant finns en liten brant och en sluttning med barrblandskog. Marken är överlag flack.

Kontakten med myr eller bäck leder till god ljus- och fuktillgång vilket gynnar lavflora med arter som garnlav, ringlav, kattfotslav och rikligt med gammelgranslav. Det fuktiga klimatet är även gynnsamt för mossor som vedtrappmossa och grön sköldmossa som växer på granlågor, porella som växer på en lodyta, stor revmossa samt vedsvampar. Exempelvis finns det gott om ullticka på gamla granlågor som fortfarande har en del bark kvar. Inslaget av tallar är litet i större delen av skötselområdet men ökar mot norr. Några av gammeltallarna hårbärgerar talticka. Lövinslaget har varit stort men de flesta björkar har nu fallit av ålder medan grova, gamla aspar förekommer fortfarande, framförallt i de nordliga och nordöstra delarna av skötselområdet där riktigt grov asp växer tillsammans med en del klibbal och sälg. På dessa aspar finns bland annat bårdlav och asphättemossa samt ädellav. Det finns numera rikligt med död ved, efter stormarna Gudrun (2005) och Pär (2007) samt efterföljande barkborreangrepp. Angreppen och stormfällningarna har varit som störst i stormkänsliga lägen utmed hyggescanter i norr och väster. Många av de barkborredödade granarna har fallits och barkats för att minska populationstillväxten och vidare spridning av granbarkborre. De stora luckorna i skogen har lett till ökad vindexponering och avdunstning. Hackspettar som exempelvis tretåig hackspett, och spillkråka uppskattar de stående döda granarna och järpe kan ibland höras i skogen. Död ved i sena nedbrytningsstadier förekommer även spritt i området både som lågor och högstubbar. Gnag från bronsjon och utgångshål från granbarkgnagare finns i torrgranar och gammelgranar. Vildsvin bökar kraftigt i den mossrika marken med tjockt humuslager. På den mossbelupna marken förekommer bland annat knärot och grönpyrola och i sluttningen i östkanten förekommer kroktaggsvampar som bildar mykorrhiza med gran.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Skötselområdet har uppnått gynnsamt tillstånd då det finns gott om gamla träd och aggregerad, död ved i olika nedbrytningsstadier. Områdets interndynamik i kombination med fuktigt klimat och näringsrik markstatus, bedöms ha störst betydelse för skötselområdets naturvärden. Större störningar från brand eller insektsangrepp har en underordnad betydelse, även om granbarkborrehärjningar har inneburit en möjlighet till lövföryngring i skogen. Inslaget av blockpartier och källpåverkan är betydelsefulla faktorer som dels bidrar med luckbildning samt fukt och näringstillförsel. Granen är det viktigaste trädslaget men ett inslag av lövträd och tall är även betydelsefullt. Exempel på arter som kan gynnas är; garnlav, ringlav, vedtrappmossa, tretåig hackspett och på sikt kanske svartoxe.

Åtgärder

- Inga behov av åtgärder bedöms finnas under planperioden. Dock bör lövinslaget i norra delen av skötselområdet ses över kontinuerligt och eventuellt kan framtida lövfrämjande åtgärder bli aktuella, genom att trängande barrträd avdödas. Allt virke/röjningsrester ska lämnas i området.

- Granbarkborrehärjningarna och tidigare granbarkborreåtgärder ska följas upp noggrant på lämpligt sätt.

2.1.2 Skötselområde 2, *Blandsumpskog och lövsumpskog utan skötselbehov*

Areal: 8,1 ha

Naturtyp enligt Natura 2000: Västlig taiga 9010 (1,8 ha, av undertyp blandsumpskog, skötselområde 2a), Lövsumpskog 9080 (6,3 ha, skötselområde 2b)

Målnaturtyp: Västlig taiga 9010, Lövsumpskog 9080

Beskrivning

Skötselområdet utgörs av ett två olika sumpskogar. Största delen utgörs av 120-årig, lågvuxen lövrik sumpskog, kantad av senvuxen granskog. Björkinslaget är framträdande men det finns lika mycket gran, därefter inslag av tall och klibbal. En del tallar är relativt gamla och grova. Inslaget av död ved är måttligt men några klena lågor och enstaka torrträd förekommer. Gammelgranslav och kattfotslav förekommer. Vissa tider kan en stor flock orrar ses här. Den intressantaste sumpskogen utgörs även den av en blandsumpskog. Här växer senvuxna granar, tall, klibbal, björk och asp. Fläckvis finns rikligt med torrträd och lågor. Källpåverkan märks inte minst genom förekomsten av dunmossa, rödgul trumpetsvamp och missne. Det finns gott om kattfotslav och rikligt med gammelgranslav på gran och klibbal men gammelgranslav förekommer även på björk. Skriflav växer på klibbal. Vedtrappmossa och långflikmossa växer på gamla granlågor och stor revmossa växer på marken. Vätterros som oftast är knuten till hassel förekommer också.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Skötselområdet har uppnått gynnsamt tillstånd då det finns gott om död ved, inte minst stående, och gamla träd. Områdets hydrologi, så som höga grundvattentillstånd, säsongsviss vattenfluktuation samt källflöde, bedöms tillsammans med interndynamik, ha störst betydelse för skötselområdets naturvärden. Genom dessa störningar och processer kommer trädens åldrande och tillgång på bl a kvalitativ ved, tillgång på ljus och stabil fuktighet samt lövinslag tillgodoses i bestånden. Klibbal och gran är särskilt viktiga trädslag. Inom området ska epifytfloran⁴, vedlevande organismer och arter knutna till gamla träd i mer eller mindre gles skog med källpåverkan ges goda möjligheter att leva. Exempel på arter som kan gynnas är; dunmossa, kattfotslav, vedtrappmossa, ringlav, orre och tretåig hackspett.

Åtgärder

- Fri utveckling. Inga behov av åtgärder bedöms finnas under planperioden.

2.1.3 Skötselområde 3, *Unga lövsuccessionsskogar med restaurerings- och skötselbehov*

Areal: 15,0 ha

Naturtyp enligt Natura 2000: uppfyller inte habitatstatus.

Målnaturtyp: Västlig taiga 9010, Näringsrik granskog 9050 samt Lövsumpskog 9080.

Beskrivning

Skötselområdet utgörs av ungsskogar som vid reservatsbildningen domineras av gran med ett stort lövinslag av framförallt björk. Marken är relativt näringsrik med undantag för den utdikade sumpskogen i norr (3b) och de torrare partierna i södra delen (3f). I södra delen finns inslag av gamla björkar på ca 95 år. I denna del (3f, södra 3a och 3d) är skogsstrukturen luckig och bär kulturspår från boskapsbete med inslag av gräs och enar.

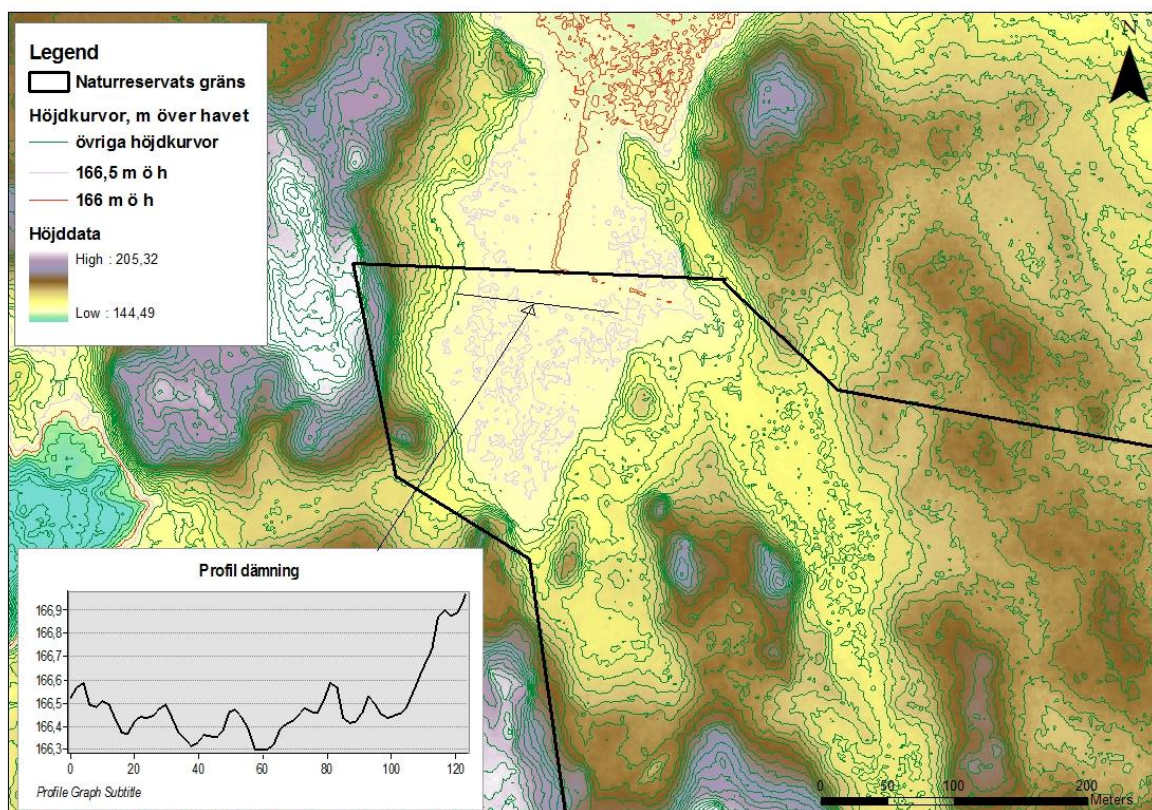
⁴ Växter som lever utanpå andra växter utan att ta näring från dem.

Tabell1. Förenklad beståndsdata

Del	Ålder (2012) & typ	markstatus	Andel gran	Andel björk	Andel övrigt löv	Andel tall
3a	30-årig blandskog	G25 (G27)	50%	20%		30%
3b	70-årig blandskog	G20	60%	25%	Enstaka klibbal	15%
3c	50-årig barrskog	G28	100%			Inslag
3d	45-årig granskog	G26	95%	5 %		
3e	65-årig granskog	G30	80%	10 %		10 %
3f	95-årig blandskog (65år)	B22 (G26)	25 (60%),	40% (10%)		35% (20%)
3g	50-årig björkskog respektive granskog	G (28)-31	(80%)	20%		

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Skötselområdet har uppnått gynnsamt tillstånd då successionsskogarna har stort lövinslag (9010 & 9050) eller är helt lövdominerade (9080 eller 9010) samtidigt som det finns gott om död ved och gamla träd. Interndynamik (inklusive punktvisa störningar av vind, snöbrott och insektsangrepp) tillsammans med naturlig hydrologi, som översvämning bedöms ha störst inverkan på naturvärdena i skötselområdets norra delar, d v s trädens åldrande och kontinuerlig produktion av död ved samt lövträd. Beteshävd och brand har en underordnad betydelse inom skötselområdet i dag men naturvärden i skötselområdet kan gynnas genom att skogen efterliknar successionen i en lövbränna och skogsbyte. Skogsbetesstrukturen gäller framförallt södra delen av skötselområdet (3e, 3f, 3g) Viktiga trädslag är klibbal på de fuktiga markerna respektive asp på de friskare markerna men björk och inslag av rönn, sålg, hassel, hägg, ek med flera ökar variationen och därigenom mångfalden i skötselområdet. Granen spelar en underordnad roll i de tidiga successionsstadierna men kommer med tiden att få en mer framträdande ställning så att den till och med kan dominera i delar av skötselområdet på näringsrik mark (Näringsrik granskog 9050) (3c, 3d). Exempel på arter som kan gynnas är mindre hackspett, spurvuggla, talltita.

Figur 4. Detaljkarta över skötselområdets norra del med omgivning. Kartan anger höjdkurvor för varje 0,5 m samt olika färgschatteringar för höjder och sänkor i terrängen. Grafen anger en höjdprofil för möjlig placering av ett dämme. Av grafen framgår att ett dämme på en höjd av 166,5 möh och ca 70 m längd krävs för att dämna hela skötselområde 3b. Samtidigt visar kartan att det inte finns någon risk för översvämning i omgivande marker vid en fördämning upp till denna nivå. ©Länsstyrelsen © Lantmäteriet

Åtgärder

Restaureringar:

- Dämning av dike (3b) förslagsvis med hjälp av gran- och tallvirke från delområdet. Efter utvärdering av resultatet kan åtgärden utökas till en dämning utmed en längre sträcka upp till en höjd av 166,5 m över havet, så att rikligt med stående död ved skapas i delområdet. Avrinningsområdet för diket i 3b kunde beräknas med hjälp av höjddata och visade sig vara ca 12 ha, en relativt liten yta i skogsmark som därmed inte kommer innebära framtida översvämningensrisk på intilliggande marker vid en fördämning till en nivå av 166,5 m över havet. Se figur 4.
- Ett dämme kan eventuellt anläggas i södra delen av skötselområden 3f och 3g. En utredning om detta ska i så fall föregå åtgärden.
- Allt löv frihuggs från gran.
- Uthuggning av gran, dock sparas 30 % av granen i 3c, 3d, 3e, 3g och högst 10% av granen i resterande delar. 10 % av de fällda träden lämnas = 5 m³ / ha, resten av virket körs ut. Åtgärden upprepas efter ca 5-10 år.
- 10% vidgreniga granar sparas
- Luckig skogsstruktur underhålls i södra delen (3e, 3f, 3g). Asp, blommande och bärande träd samt ädellöv främjas. Om man faller lövträd ska detta virke alltid lämnas kvar i skogen.

Löpande skötsel:

- Återkommande lövfrämjande åtgärder. Granen släpps succesivt fram i näringsrika delar.

2.1.4 Skötselområde 4, Kulturlämningar med visst skötselbehov

Areal: 1,25 ha

Beskrivning

Skötselområdet utgörs av tre före detta boplatser som var aktiva under åtminstone sent 1800-tal. Torplämningen Österbäck (4a), ligger i en liten glänta omgärdad av lövrik skog med lönn, sälgbuketter och asp. Enligt uppgift så var stället bebott så sent som 1953. På en plåtskylt vid lämningen står det; 1853 A Samuelsson, 1864 N.P. Pettersson. Österbäck bebyggelselämning består av en husgrund 7m x 5 m med lämning efter eldstad i östra delen. I sydöstra hörnet finns en gjuten trappsten. I området finns röjda, nu igenväxande, ytor. På platsen växer bland annat äppelträd, syren samt diverse prydnadsväxter.

Torplämningen Öna (4b) ligger på en liten höjd mellan sumpskogarna och utgörs av resterna från en gammal jordkällare, en förmodad husgrund och några odlingsrösen. Runtomkring växer granar och några grova aspar. En del granar har fallit vid storm- eller efter barkborreangrepp.

Bergdalen eller Berga (4c) som torplämningen även kallats, utgörs av en rektangulär husgrund ca 10 m x 5,5 m i nordnordostlig respektive sydsydvästlig riktning. Centralt placerad i grunden finns ett runt spismursröse med en diameter på ca 3 m och en höjd av ca 0,8 m. På lämningen är en skylt placerad med texten: 1868 J Persson Bergdalen A G Karlsson 1906. Lämningen ligger i en glänta med syrenbestånd och den omgivande skogen är luckig och lövrik med gott om busklavar i buskagen. Inom detta delområde (4c) finns ytterligare en bebyggelselämning från torpet kallat Månen. Vid tidpunkten för reservatsbildningen ligger Månen i en tät granplantering där något enstaka äppelträd fortfarande förekommer.

Torplämningen Strängen (4d) ligger i sydvästra hörnet av naturreservatet. Här finns bebyggelselämningar i form av husgrunder och en del lövträd.

Bevarandemål

Synliggöra lämningar och förhindra påverkan på dessa till följd av vegetationsinväxt. Bevara vegetation knuten till torpbosättningar samt gynna blommande och bärande träd och buskar tillsammans med kulturpräglade lövträd och befintliga kulturväxter. Genom en luckig lövskogsstruktur som efterliknar skogsbetets påverkan kan naturvärdena öka och kulturvärdena bestå i skötselområdet.

Åtgärder

- Håll bebyggelselämningarna fria från vedartad vegetation. Röjningsrester lämnas i högar en bra bit från lämningarna.
- Röj fram större och typiska lövträd som lönn, äppelträd, körsbär, syren med flera men se till att inte snår av snöbär och syren tar över. Låt skogen närmast lämningarna vara lövrik och luckig så att blommande och bärande träd och buskar gynnas samtidigt som kulturväxter och hävdgynnade växter kan fortleva. Röjningsrester lämnas i högar somliga i soligt läge somliga i skuggigt läge.

2.1.5 Skötselområde 5, Anordningar för tillgänglighet

Beskrivning

En parkering för ca 3-4 bilar planeras ungefär vid markeringen P på kartan över skötselområden det vill säga precis innanför den västra gränsen för naturreservatet. En vandringsled genom reservatet kan även anläggas, den gamla skogsvägen kan i så fall användas för en del av leden. Vägen ska i framtiden inte användas för fordonstrafik utan ska tillåtas växa igen med skog. Initialt

ska vägen (under ca 20 år) kunna användas för skötselåtgärder i skötselområde 3 som beskrivs i denna skötselplan.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Besökare som kommer till Ullebergsskogen ska få relevant information om naturvärdena och reservatsföreskrifter. Det ska finnas möjlighet att parkera ett par bilar under den snöfria delen av året. Tillgängligheten och möjligheten till naturupplevelser och motion kan även öka genom att en stig och ett fikabord anläggs i området

Åtgärder

- Anläggning av parkeringsplats ska göras vid markeringen P på skötselkartan.
- En informationsskylt med beskrivning av naturreservatet tillsammans med karta samt gällande föreskrifter tas fram. Informationsskyltarna placeras vid parkering och andra strategiska platser intill naturreservatet.
- Eventuell vandringsled kan utformas som en vandrings slinga som börjar och slutar vid parkeringsplatsen.
- Information om större eller ekologiskt viktiga skötselåtgärder, sätts upp på informationstavlor eller annan relevant plats då åtgärder är aktuella.
- Information om naturreservatet ska finnas på Länsstyrelsens webbplats där även karta inför fältbesök kan laddas ned.

Löpande skötsel:

Underhåll av anläggningar. Regelbunden tillsyn vid behov, dock minst årligen.

2.2 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Prioritet
Ingen åtgärd, uppföljning ved efter granbarkborre åtgärder		Omr 1	1
Ingen åtgärd		Omr 2	1
Dämning av dike	2017	Omr 3b	2
Avverka, röja gran, skapa gran ved	2015	Om 3	1
Luckhuggning, främja blommande, bärande träd.	2015	Om 3(3f, 3g, 3h), omr 4	2
Friställa kulturlämning från vedartad vegetation	2015	Om 4	2
Parkering + skylt	2015	Omr 5	1
Vandringsled	2015		3

2.3 Jakt

Jakt undantaget fågeljakt, är tillåten inom hela reservatet. Vid jakt får jakthund användas. Älgdragare för fällt vilt får användas med stor försiktighet. Markskador pga körning ska undvikas. Det är förbjudet att markera jaktpass genom att måla på träd, sten eller dylikt samt att anordna åtel för klövvilt.

2.4 Utmärkning av reservatets gräns

Utmärkning av reservatsgränsen ska utföras av naturvårdsförvaltaren enligt svensk standard SIS 031522 och enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

3. Tillsyn

För närvarande bedöms ingen speciell tillsynsman behövas inom reservatet. Tillsyn av reservatet skall ombesörjas av Länsstyrelsen

4. Dokumentation och uppföljning

Uppföljning av skyddade områden är nödvändigt för att effektivisera och förbättra naturvårdsarbetet i skyddade områden. Uppföljning i skyddade områden ska alltid vara kopplad till syftet med det skyddade området. Uppföljningen ska ligga till grund för revidering av skötselplanen.

4.1. Inventeringar

Inga särskilda inventeringar planeras i dagsläget inom reservatet.

4.2. Uppföljning

4.2.1. Uppföljning av bevarandemål

Uppföljningen ska ske enligt en för reservatet beslutad uppföljningsplan som anger målindikatorer, tröskelvärden och metodik kopplade till bevarandemålen för olika naturtyper i denna skötselplan. Precisering ska ske i databasen Skötsel-DOS. Uppföljningsplanen ska hållas uppdaterad av Länsstyrelsen. Uppföljningsplanen ska ha sin utgångspunkt i den regionala uppföljningsplanen för Östergötland.

4.2.2 Dokumentation av skötselåtgärder

Alla skötselåtgärder som utförs inom naturreservatet ska dokumenteras med foto och skriftligt före och efter genomförande. I dokumentationen ska framgå vilka åtgärder som genomförts och när de genomfördes, samt vem som utförde åtgärden.

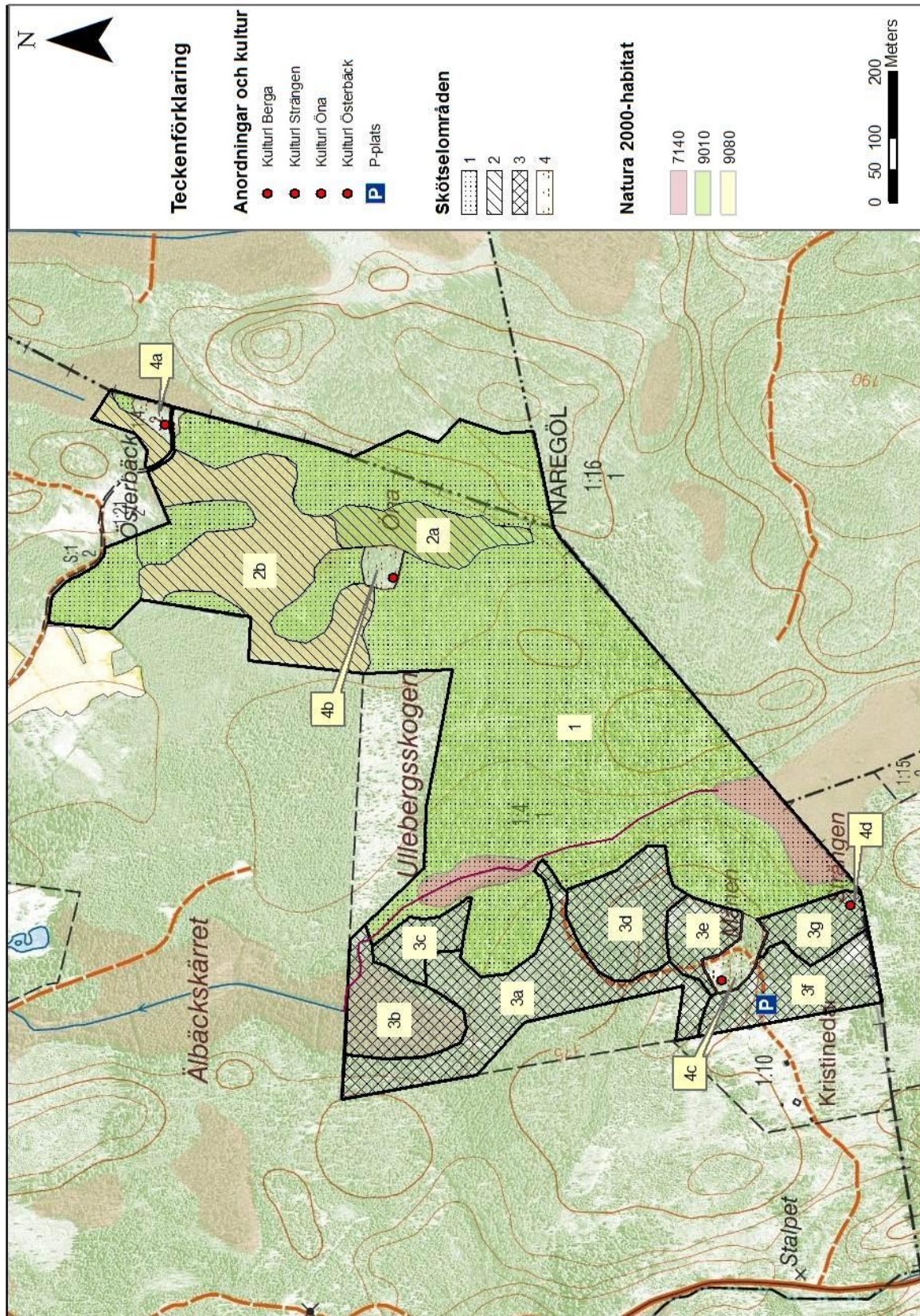
Strukturella beståndsförändringar efter storskaliga störningar skall alltid följas upp.

5. Finansiering av naturvårdsförvaltningen

5.1 Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Alla i planen redovisade åtgärder bekostas av offentliga medel. Även andra finansiärer, exempelvis fonder eller stiftelser, kan bli aktuella. Dessa medel skall i så fall administreras av Länsstyrelsen.

6. Karta över skötselområden och Natura-habitat

BEVARANDEPLAN NATURA 2000

(enligt 17§ Förordningen om Områdesskydd)

1. Uppgifter om området

Natura 2000-område	Ullebergsskogen
Natura 2000-kod	SE0230371
Totalareal	59,4 ha (förslag att gränsen ändras så att den överensstämmer helt med Ullebergsskogens naturreservat, se karta s. 26)
Fastställd	2014-11-20 (ersätter tidigare bevarandeplan för området fr 2005-08-15)

Områdestyp; status

Natura 2000. SAC-område enligt Art- och habitatdirektivet. Godkänt av EU-kommissionen.

Bevarandeplanen

Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden, vad som kan skada eller påverka naturvärdena samt vad som krävs för att de ska finnas kvar. Planen ska också underlätta vid tillståndsprövningar enligt miljöbalken. Bevarandeplaner utarbetas och fastställs av Länsstyrelsen som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. När bevarandeplanen ändras medför det att den måste fastställas på nytt. Markägare och andra berörda ges då nytt tillfälle att lämna synpunkter om ändringarna är av betydelse.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden i Natura 2000-områden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det gäller även åtgärder utanför Natura 2000-området (regleras av miljöbalken). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kan påverka naturvärdena i ett område bör man samråda med Länsstyrelsen innan påbörjad åtgärd.

Underlag

Utbredningen av naturtyper (habitat) i Natura 2000-området har kartlagts genom flygbildstolkning samt delvis genom fältbesök i samband med utarbetande av skötselplan för det blivande naturreservatet Ullebergsskogen. Med denna kunskap föreslås följande justeringar av de ingående naturtyperna: ändring av areal för Taiga (9010) och tillägg av Lövsumpskog (9080) och Öppna mossar och kärr (7140). Yttergränsen föreslås bli justerad så att den följer den mark som är inköpt av Naturvårdsverket för bildande av naturreservat. Den beslutade arealen för Natura 2000-området är för närvarande 44 ha varav 40 ha är utpekade som habitatet Taiga 9010.

2. Bevarandesyfte (enligt 17§ Förordningen om områdesskydd)

Syftet med Natura 2000-området är att de naturtyper och arter som finns i området (se nedan) ska bevaras långsiktigt. Varje naturtyp ska bidra till att upprätthålla så kallad gynnsam bevarandestatus inom sin biogeografiska region, vilket i det här fallet avser hela den svenska barrskogsregionen. Det här området utgör därför en viktig del i det ekologiska nätverk av områden som Natura 2000 bygger på.

Uppgifterna som anges motsvarar den beskrivning av bevarandesyfte och värden som omnämns i 17§ Förordningen om områdesskydd. Tillsammans med bevarandemål och bevarandeåtgärder i denna plan utgör de underlag som visar hur myndigheterna behöver arbeta för att motsvara kraven i 16§ Förordningen om områdesskydd.

Ingående naturtyper enligt art-och habitatdirektivet i Natura 2000-området

Habitatkod	Benämning	Areal ha)
9010	Taiga	35,4
9080	Lövsumpskog	6,3
7140	Öppna mossar och kärr	1,9
Summa habitat		43,6

Prioriterade habitat i Natura-området är Taiga (9010) och Lövsumpskog (9080).

Bevarandesyfte och mål för respektive naturtyp inom området beskrivs längre fram i bevarandeplanen.

Karta över habitatens utbredning finns på s 25 i bevarandeplanen.

3. Beskrivning av området

Se beskrivning av Ullebergsskogen i första delen av skötselplanen, s 4-9 (även i plandelen av skötselplanen finns beskrivningar som kan vara av intresse).

4. Beskrivning av utpekade livsmiljöer

Taiga (9010)

Naturtypen förekommer i boreal-boreonemoral zon på torr-blöt och näringsfattig-näringsrik mark och innefattar i typfallet produktiv skogsmark. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 30-100% och utgörs av gran, tall, björk, asp, rönn och sälg. Små inslag av andra inhemska trädslag kan förekomma. Naturtypen innefattar även brandfält och stormfällningar som då kan innebära en lägre krontäckning.

Kvalitetskriterier för skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog med avseende på egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av till exempel plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder, huvudsakligen brand/naturvårdsbränning, i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå om de utgör ett väsentligt värdehöjande komplement. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier. Skogens hydrologi ska inte vara under stark generell påverkan från markavvattning. Näringskrävande örter finns endast undantagsvis.

Naturtypen hyser vanligtvis en mängd rödlistade arter som gynnas av lång skoglig kontinuitet, gamla träd, död ved eller brandfält och successionsstadier efter brand.

Björk och asp utgör de vanligaste lövinslagen i södra Sverige. Inom utbredningsområdet finns regionala skillnader, främst i södra landet. Särskilt i sydöstra Götaland, men även på andra håll längs kusten, utgör smärre inslag av ek ett naturligt inslag, och kan uppträda som pionjärträd efter störning. På fuktig mark förekommer ofta al.

Viktiga strukturer och funktioner

- Skoglig kontinuitet. Kontinuerligt skogsbevuxen mark med inhemska trädslag. Beståndet har inte någon tydlig påverkan av avverkning.
- Naturlig dynamik. Skogen utvecklas i huvudsak genom naturlig dynamik, som självföryngring och att trädindivider dör av naturliga orsaker.
- Naturliga störningar. Skogen utsätts för exempelvis brand, stormfällning, insektsangrepp, översvämningar. De enskilda bestånden kan därför uppvisa spår av naturlig störning eller sakna sådana.
- Ostörd hydrologi, särskilt i sumpskogsmiljöer, i angränsande myrmark (s.k. skogsmyrmosaiker) och längs vattendrag.
- Buffertzoner. Brandrefugiala miljöer, t.ex. fuktigare granskogar, sumpskogar, raviner etc., kräver en buffertzona mot hyggen och brandfält.
- En naturlig näringsstatus.
- Förekomst av substrat. Mängden och typen av substrat måste i det enskilda beståndet sättas i relation till beståndets utvecklingsstadium och belägenhet. Exempel på substrat: - Död ved (ex. grenar, torrträd, lågor) i olika nedbrytningsstadier. - Gamla och grova träd. - I områden med brandhistorik är vissa typer av bränd ved en förutsättning för många arter av fr.a. vedlevande insekter. - Representativa trädslag (speciellt gamla och/eller grova träd).

Lövsumpskog (9080)

Naturtypen förekommer på näringsrik mark som är fuktig-blöt. Det finns en påverkan från högt grundvatten och översvämning sker normalt årligen. Naturtypen finns på mineraljord, tunna torvtäckten och i vissa fall även på torvmark av löv-kärrstorp/vasstorp. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 50-100%, och ask/triviallöv (var för sig eller tillsammans) utgör minst 50% av grundytan. I södra och mellersta delarna av landet utgörs trädskiktet ofta av klibbal och ibland ask. Videarter kan förekomma i både träd- och buskskikt. Gran är ett vanligt inslag i naturtypen.

Kvalitetskriterier är att skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli, naturskog eller likna naturskog med avseende på egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier.

Skogens hydrologi får inte vara under stark generell påverkan från markavvattning. Framförallt de översilade skogarna kan hysa en mängd rödlistade arter.

Viktiga strukturer och funktioner

- Kontinuitet av lövträd av varierande ålder inklusive gamla träd, samt träd av olika trädslag, främst klibbal, men även ask, asp samt gråal och glasbjörk kan förekomma. Områdena ska inom en överskådlig tid ha varit trädbevuxna med inhemska lövträdslag.
- Naturlig dynamik. Skogen utvecklas i huvudsak genom naturlig dynamik, som självföryngring och trädindivider dör av naturliga orsaker.
- Naturliga störningar. Skogen utsätts för exempelvis stormfällning, insektsangrepp, översvämningar. De enskilda bestånden kan uppvisa spår av naturlig störning eller sakna sådana. I flera fall kan aktiva insatser krävas för att upprätthålla störningsregimer.
- Ostörd hydrologi.

- En naturlig näringsstatus.
- Förekomst av substrat. Mängden och typen av substrat måste i det enskilda beståndet sättas i relation till beståndets utvecklingsstadium och belägenhet. Exempel på substrat: – Död ved (ex. grenar, torrträd, hålträd, lågor) i olika nedbrytningsstadier. – Gamla eller grova träd. – Representativa trädslag och buskar. – Strukturer, såsom sten och block, källor, vattendrag, vissa jordarter.
- Ingen påtaglig minskning av populationerna av de typiska arterna i naturtypen sker.
- Förekomst av substrat är av största vikt i denna naturtyp för främst mossor, men även epifytiska lavar och svampar, samt för insekter och landmollusker.
- Vissa förutsättningar bör bedömas i en landskapskala, medan andra lämpar sig för en bedömning på beståndsnivå. En övergripande förutsättning i samtliga fall är att områdena har varit trädbevuxna inom överskådlig tid. Detta innebär i princip att de flesta bestånd där ingen negativ mänsklig påverkan skett bör accepteras som naturtyp. Även bestånd med viss mänsklig påverkan, men där viktiga strukturer och funktioner fortfarande förekommer, bör accepteras.

Öppna mossar och kärr (7140)

Habitatet är heterogent och omfattar ombrotrofa⁵ och minerotrofa⁶, fattiga till intermediära, öppna eller mycket glest trädbevuxna myrar. De myrtyper eller myrelement som kan inkluderas är plana eller svagt välvda mossar och tillhörande laggkärr, nordlig mosse, plana (topogena) kärr, sluttande (soligena; lutning >3%) kärr – i synnerhet backkärr (lutning >8%) – samt torvbildande mader (sumpkärr). Torvtäcket är normalt minst 30 cm djupt, men kan vara tunnare i unga myrar. Gungflyn, mjukmattegolvet med vanligen mossrik vegetation som pga luftvävnad i rotsystemet flyter på vatten eller lös gyttja, inkluderas oavsett torvdjup.

Morfologiska strukturer i torven är sällsynt och utgörs i så fall av mindre tuvbildningar. Trädskikt bestående av träd högre än tre meter får inte ha mer än 30% krontäckning.

Två undergrupper kan urskiljas:

- Svagt välvda mossar
- Kärr och gungflyn (kan indelas i fattiga och intermediära för uppföljningen)

Naturlighetskriterier är att myrens hydrologi och hydrokemi inte får vara starkt generellt påverkad av antropogena⁷ ingrepp. Slätter kan bedrivas. Reversibla, mindre ingrepp som orsakat lokal störning i begränsade delar av myren kan medges.

Viktiga strukturer och funktioner

- Öppenhet (högst 30 % krontäckning)
- Intakt opåverkad hydrologi

⁵ Mossar som får vatten via nederbörd

⁶ Mossar som får vatten både från nederbörd och omgivande fastmark

⁷ Av människan påverkad

5. Bevarandesyfte och mål

Taiga:

- Arealen av naturtypen (35,4 ha) ska bibehållas och helst öka på mark väster om nuvarande område (fortfarande inom naturreservatet Ullebergsskogen).
- Skogen ska ha en naturlig dynamik vilket kommer att gynna löv i till exempel stormluckor och bibehålla en olikåldrig struktur i trädskiktet och en variation i trädslagssammansättningen. Gamla träd och död ved är viktiga strukturer i området och ska också på lång sikt finnas i området. Typiska arter för naturtypen ska leva kvar i området.

Lövsumpskog:

- Arealen av naturtypen (6,3 ha) ska bibehållas och helst öka (möjlighet kan finnas på dikad sumpskog i västra delen av planerat naturreservat).
- Lövsumpskogens hydrologi ska förbli opåverkad.
- Trädskiktet ska vara olikåldrigt och gamla träd och den döda veden är viktiga strukturer som ska finnas i tillräcklig mängd. Lövinslaget i sumpskogen ska inte minska påtagligt. Naturtypens typiska arter, som är beroende av sumpskogar med dess fuktiga miljö, gamla träd (främst löv) och döda ved, ska kunna fortleva i området.

Öppna mossar och kärr:

- Arealen av naturtypen (1,9 ha) ska bibehållas.
- Områdena ska inte påverkas av dränering eller dikning.
- Typiska arter för naturtypen ska leva kvar i området.

6. Hotbild - vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Hela Natura 2000-området oavsett habitat kan påverkas starkt negativt av skogsbruk, vägdragningar, ledningsdragningar och störningar av hydrologin genom till exempel dikning (gäller även åtgärder utanför Natura-området). Uttag av torrträd och vindfällen är negativt. Tillförsel av biologiska eller kemiska bekämpningsmedel eller jordförbättringsmedel kan påverka naturvärdena i området negativt. De flesta former av exploatering är negativa för bevarandevärdena i området.

7. Bevarandeåtgärder

- Enligt 7 kap 28 § a MB krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder, i eller utanför området, som på ett betydande sätt kan påverka miljön negativt i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötsel och förvaltning av områdets naturvärden.
- Området ska i sin helhet skyddas som naturreservat och bildandeprocessen pågår (år 2014). Föreskrifterna för naturreservatet ska leda till att gynnsam bevarandestatus nås och upprätthålls inom området.
- Områdets gränser ska justeras med utgångspunkt från det område som ska bli naturreservat. Hela området som ska bli naturreservat ägs av Naturvårdsverket.
- Skötselåtgärder, se skötselplanen s.11-16.

8. Bevarandestatus idag

Taiga

Naturtypen förekommer över hela landet. Arealen opåverkad taiga har dock minskat påtagligt under de senaste 50 åren på grund av att stora arealer används till skogsbruk varför taiga har en dålig bevarandestatus på landskapsnivå. I Ullebergsskogen har taigan i ett lokalt perspektiv gynnsam bevarandestatus i större delen av området där habitatet är utpekat. Tall och gran är dominerande trädslag i habitatet i området och det finns en mycket stor mängd död ved spritt i området till följd av stormarna Gudrun och Per.

Lövsumpskog

Naturtypen förekommer över hela landet. Arealen har dock minskat under de senaste århundrandena till följd av dikningar och avverkningar i skogslandskapet. Lövsumpskogen i Ullebergsskogen har gynnsam bevarandestatus idag. I sumpskogen är björkinslaget framträdande men det finns lika mycket gran, och även inslag av tall och klibbal. Lövsumpskogen kantas av senvuxen granskog.

Öppna mossar och kärr

Naturtypen förekommer över hela landet. Arealen har minskat till följd av dikningar i både skogs- och jordsbrukslandskapet. De relativt små ytorna med habitatet öppna mossar och kärr i Ullebergsskogen bedöms ha gynnsam bevarandestatus. Områdena är öppna med buskar och träd i kantzonen.

9. Uppföljning av bevarandemålen

Uppföljningen ska ske enligt en för området beslutad uppföljningsplan som anger målindikatorer, tröskelvärden och metodik kopplade till bevarandemålen för olika naturtyper i denna samlade plan. Precisering ska ske i databasen Skötsel-DOS. Uppföljningsplanen ska hållas uppdaterad av Länsstyrelsen. Uppföljningsplanen ska ha sin utgångspunkt i den regionala uppföljningsplanen för Östergötland.

Exempel på vad som skulle kunna följas upp i taiga, lövsumpskog och öppna mossar och kärr: trädslagsfördelning, grad av vegetationstäckning, hydrologi, mängd och kvalitet död ved.

10. Dokumentation

Allmän information om området finns på nedanstående hemsidor. Sök på Ullebergsskogen, alternativt Natura 2000.

[Länsstyrelsen Östergötlands hemsida](http://www.lansstyrelsen.se/ostergotland)

(<http://www.lansstyrelsen.se/ostergotland>)

[Naturvårdsverkets hemsida](http://www.naturvardsverket.se)

(<http://www.naturvardsverket.se>)

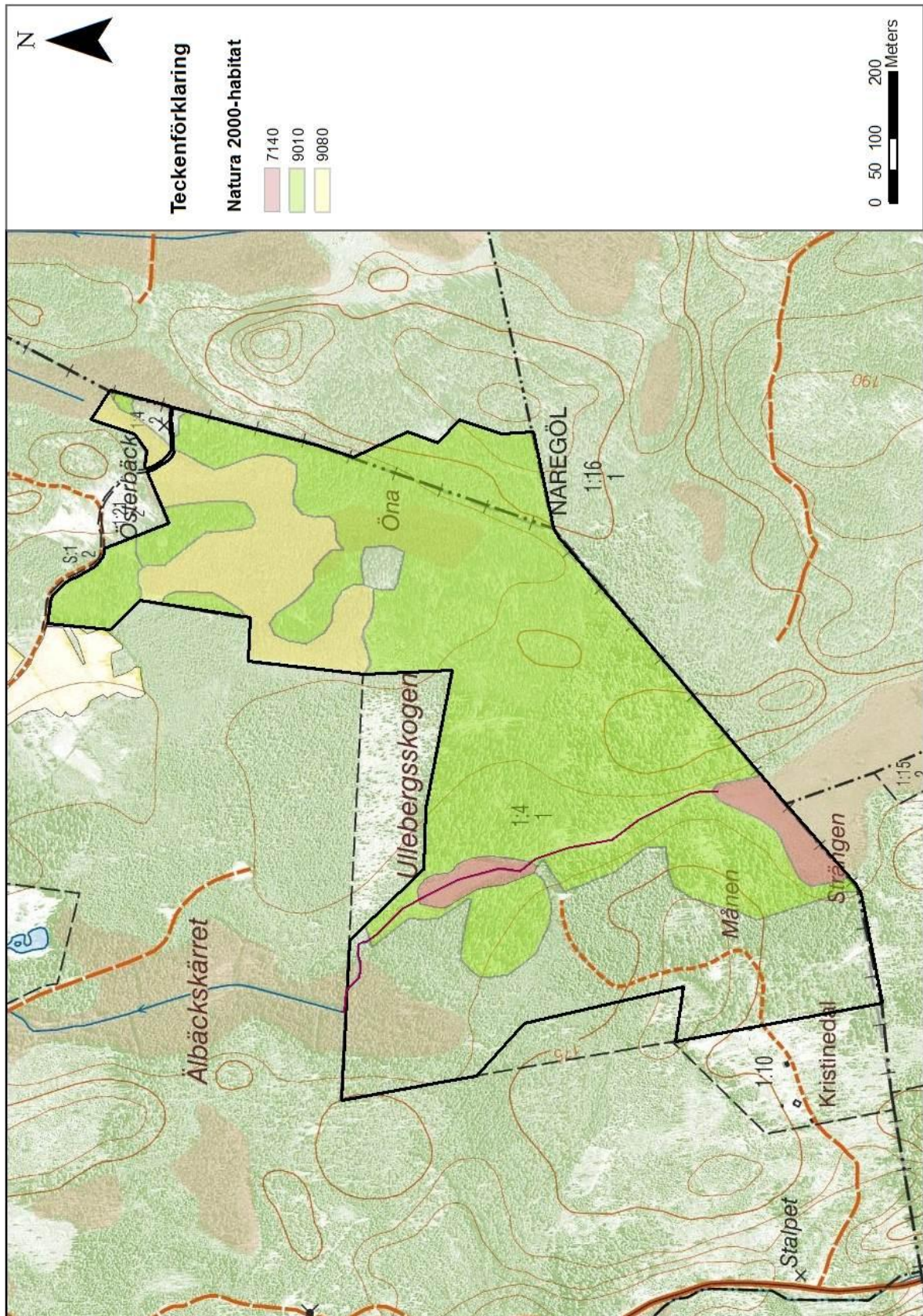
[Natura 2000-kartor](http://w3.vic-metria.nu/n2k/jsp/main.jsp)

(<http://w3.vic-metria.nu/n2k/jsp/main.jsp>)

11. Kartor

Habitatens utbredning i Ullebergsskogens Natura 2000-område.

Swart heldragen linje = gräns för blivande naturreservatet Ullebergsskogen.

Ullebergsskogens naturreservat

Natura 2000 Ullebergsskogen SE0230371.

Beslutad gräns och förslag till ny gräns för Natura 2000-området.

